
Sztuka – współczesna kultura polska

Rozkwit Polskiej Szkoły Plakatu znanej na świecie przypada na lata siedemdziesiąte. Wybitnymi twórcami plakatu byli Henryk Tomaszewski (1914–2005), Waldemar Świerzy, Jan Lenica (1928–2001), Jan Młodożeniec (1929–2000). Twórczość tych wybitnych artystów okazała się ponadczasowa. Prace były charakterystyczne bo posługiwały się znakiem, symbolem, skrótem, abstrakcją a jednocześnie były niesamowicie komunikatywne i uniwersalne. Oszczędny w formie i przekazie plakat był wymowny, jednocześnie dosłowny, czasami absurdalny, ale głęboko przemyślny.

Polacy odnieśli sukces na świecie i naturalną konsekwencją stało się otwarcie pierwszego na świecie Muzeum Plakatu w Warszawie (1968).

Koncepcja tak zwanego polskiego plakatu ukształtowana się w latach 50–60, pozostała żywa i aktualna do dzisiaj. Krytycy jednogłośnie orzekli, że Piotr Młodożeniec i Marek Sobczyk kontynuując tradycję stworzyli w latach 90 najciekawsze zjawisko graficzne.

W latach osiemdziesiątych stanu wojennego, w okresie oporu wobec władzy powstawała tak zwana kultura niezależna. Prace Jerzego Kaliny prezentowane były przy kościołach katolickich gdzie sztuka i artyści znaleźli w tym czasie schronienie.

Lata osiemdziesiąte to powrót do tradycyjnych gatunków sztuki – malarstwa i rzeźby (działalność Grupy – Jarosława Modzelewskiego, Marka Sobczyka, Waldemara Pawlaka, Tomasza Ciecierskiego, Edwarda Dwurnika).

Lata dziewięćdziesiąte wykreowały nowe postawy artystów – krytykę wszystkich aspektów życia publicznego, które ograniczały wolność artysty (Zofia Kulik, Zbigniew Libera). Artyści nauczyli się też korzystać z mediów – z przekazu, z wideo, komputerów, instalacji, fotografii, promocji.

Lata wolności to powrót do malarstwa, instalacji. Leon Tarasewicz, który przedkładał tradycję pejzażu tworzy malarskie instalacje na otwartej przestrzeni. Robert Maciejuk w swoim malarstwie wykorzystuje wszystkie znaki i symbole, które funkcjonują w obiegu.

Polska sztuka współczesna znana jest na świecie głównie dzięki pracom Magdaleny Abakanowicz (tworzy monumentalne tkaniny "abakany", rzeźby, instalacje), Romana Opałki (1931–2011) – pokazuje w twórczości wpływające życie), Tadeusza Kantora (1915–1990), Aliny Szapocznikow (1926–1973) – rzeźba o niezwyklej ekspresji, rzeźbiarki Katarzyny Kobro (1898–1951). Swoje miejsce i uznanie zyskała też grupa twórców Komitetu Paryskiego, która rozwijała doświadczenia postimpresjonizmu, kontynuowane po II wojnie światowej – Jan Cybis (1897–1972), Piotr Potworowski (1898–1962), Józef Czapski (1896–1993).

Ze środowiska Grupy Krakowskiej wywodzą się Jerzy Nowosielski (1923–2011), Tadeusz Brzozowski (1918–1987). Warte jest odnotowania twórczość Mirosława Bałki, jego prace dotyczące problemów Holocaustu są poruszające. Autor sprzeciwia się w swojej twórczości naruszaniu granic intymnych człowieka.

Jeden z najważniejszych polskich malarzy współczesnych Stefan Gierowski (ur.1925) w swojej malarskiej twórczości abstrakcyjnej łączył awangardę z wrażliwością kolorystów a w czasach komunistycznego zniewolenia z moralnym przesłaniem. Kompozycje Gierowskiego wyróżnia porządek, moralny ład i harmonia kompozycji. W latach siedemdziesiątych patronował Tomaszowi Ciecierskiemu, Edwardowi Dwurnikowi, Łukaszowi Karolkiewiczowi. Ta grupa wprowadziła do swoich obrazów narrację z filozoficznym przesłaniem.

W Polsce głównymi bastionami sztuki nawiązującej do awangardy przez ostatnie dziesięciolecia były Muzeum Sztuki w Łodzi i warszawska Galeria Foksal.

Rolę wystawienniczą sztuki współczesnej kontynuuje Centrum Sztuki Współczesnej mieszczące się w Zamku Ujazdowskim w Warszawie, w salonie wystawowym Zachęta w Warszawie oraz wiele prywatnych galerii. Od okresu międzywojennego silną pozycję ma na świecie polska fotografia artystyczna i dokumentalna.

Sukcesy artystyczne za granicą odnosiło wielu naszych artystów: Franciszek Starowiejski (1930–2009), Franciszek Maśluszcak, Zdzisław Beksiński (1929–2005), Stasys Eidrigevicius, rzeźbiarz Igor Mitoraj, malarze i ilustratorzy emigracyjni: Andrzej Dudziński, Rafał Olbiński, Jan Sawka (1946–2012), Andrzej Czeczot (1933–2012), fotografia Ryszard Horowitz.

Obecna jest na świecie nowa fala popularności i sukcesów najmłodszego pokolenia malarzy: Marcina Maciejewskiego, Wilhelma Sasnała, Jadwigi Sawickiej i innych. Świadczy to o powrocie, renesansie malarstwa a ich międzynarodowe sukcesy o ekspansji polskiej sztuki.